

Nro. 35.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Oktober 30-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Eő Császári és Apostoli Királyi Felsége, Mélt.
L. Báró Losontzi *Bánffy György* Oberster Urat,
a' közelebb múlt Török és Frantzia háborúkban,
nem különben 1809-ben a' Nemes Erdély Orszá-
gi Insurrectionál tett, és valósággal megbizonyí-
tott hív és hasznos szolgálattyáért, taxa nélkül
a' maga arany kultsos Hívének méltóztatott ke-
gyelmesen kinevezni.

Frantzia Birodalom.

A' *Journal de l' Empire* tizmű Frantzia újság
leveleknek 16-ik Octoberi darabja azt tartja, hogy
Eő Felsége a' Római Király olly friss egészség-
ben legyen, a' millyent tsak kívánni lehet, hogy
az Eő elmebéli tehetségei naponként mind job-

ban jobban kifejtődzenek; hogy már maga is tud jární, és hogy a' St. Cloudi környéken udvari mesternéje és tisztjei által kísértetvén gyakorta sétálgat. — Annak a' *Paradier* nevezetű Tudósnak, a' ki a' Podagra ellen nem régibenigen hathatós orvosló eszközt talált, 's avval sokakon is segített, 24000 frankot rendelt Napoleon Császár jutalomúl. Azon eszközt maga is árúlhattya *Paradier*, és egy Orvos segedelme által másokat is gyógyíthat.

Egy Tudós Utazó, a' ki Londónból Párisba ment, azt beszéllette, hogy a' Londoni Publikum néhány napokig azt hitte, hogy a' Moszkvai igen véres verkedés után, az Orosz hadi seregek voltak a' győzedelmesek; hogy a' Londoni ministeriális újság levelek kihirdetése szerint, a' Vistula folyóvízhez vonták magokat vissza a' Frantziák, és hogy még az antiministeriális újság levelek is hitelt adtak eleinte az Orosz Csász. Armádiánál lévő Lord *Cathoarts* hamis tudósításainak. Hanem minekutánna a' Fr. nagy Armádiának 19-ik és 20-ik Bülletinjei Londonban is esméretesek lettek volna, különböző hírek kezdetek ott is szárnyalni, és akarmint igyekeztek legyen is a' ministeriális újság levelek azoknak a' Fr. Bülletinoknak igazságos voltát kétségbe hozni, 's meg táfolni, de Moskau városának elfoglaltatása, 's az Orosz hadi seregeknek Kaluga és Kazán felé való hátrálások tellyes hitelt adtak a' Fr. Bülletinnek.

Warschawi Hertzegség.

Warsau városában sok haszontalan hírek szárnyaltak néhány hetektől fogva. Sokan azt hitték, hogy egy számos seregekből álló Orosz

ármádia marsirozott volna a' Vistula folyóvíz mellé, mások ismét azt, hogy igen sok Basirai Tatárok és Kozákok lepték volna el a' Bug és Vistula közt fekvő földet. Ezeknek a' költött híreknek meg tzáfolásokra illendő intézeteket tett a' Warsaui Kormányzék, 's szorossan meg vizsgáltaiván a' dolgot úgy találták, hogy azt néhány szökevények terjesztették volna ki, a' kik a' *Tsitsagoff* Generál ármádiáját a' Bug folyóvíz jobb partyára marsirozni, és néhány patrollirozó Kozákokat imitt amott kerengeni látták. E' folyó hólnap 17-ikén egy hirdetményt tétetett közönségesse a' Warsaui Kormányzék, mellyben azal vígasztalta az oda való lakosokat, hogy tellyességgel semmi okok nints a' nyughatatlanságra és félelemre.

Ezen a' Hertzegségén, a' mint a' közönséges és magános tudósítások tartják, sok hadi nép takarodik a' Feldmarsal Hertzeg *Schwarzenberg* Bug folyóvíz jobb partyán fekvő ármádiájához, melly rövid idő múlva számára nézve erősebb lészen a' *Tsitsagoff* Admirál ármádiájánál.

Hadi Történetek.

A' Moskaui újabb hadi tudósítások szerint a' fő Orosz ármádia bizonyossan *Kaluga* felé vonta magát hátrább, mellyet a' Nápolyi Király ármádiájának előserege nyomba üzött, és October 9 ik napján *Náraig*, melly Moskautól 20 óráni-ra fekszik, nyomúlt utánna. Minden nap verednek egymással, de mindenkor a' Frantzia hadi seregek a' győzedelmesek. — Az Elchingeni hertzeg (Marsal Ney) Bodorosdkba tette által a' maga fő hadi szállását. — Az Olasz Ortzági Vi-

ce Királynak külső vigyázó seregei *Toitsa* mellett voltak, melly Moskautól észak felé, a' Dwitrovi országos út mellett fekszik.

A' Moszkai 26-ik Septembéri tudósítások így szólnak. Az Orosz Birodalombéli Kormányzék ugyan azon iparkodott, hogy a' jelenlegi háborúban a' föld népét fegyverbe öltöztesse, de feltételében nem boldogúlhatott. Számossan azok közzül, a' kik erőszakossan kényszerítettek a' fegyverfogásra, az éhség és lankadság miatt meghóltak, mint a' barmot úgy hajtották őket a' fegyverfogásra, a' kik a' nékiek adott dárdákat elhánván honnyaikba vissza mentek. Egész formaruhájok abból állott, hogy kutsmájokra olly réz darab függesztetett, mellyen egy A. betű és egy görög kereszt volt. — A' Moszkai ifjak kis granatíros kompániákra, gyalog vadászokra, és lovas kozákokra voltak felosztva, akaratjuk ugyan volt, de erejek a' futásra kevés, kik közzül minden nap sokan fogattatnak el, és a' mint tapasztaltatik, minden hadakozásra való indulatjokat elvesztették.

A' Moszkai vár, az úgy nevezett *Kremel* meg erősítésében sok ezer ember foglalatoskodik, az abban találtatott zászlók és ritkaságok, mellyek a' régi Czároknak uralkodások alatt oda gyűjtettek, most Párisba küldetnek. — Már is olly sok magazinumok találtattak fel, hogy azokban lévő eleségek a' Frantzia ármadiának tápláltatására egynéhány hólnapokig elegendők lesznek.

A' Moszkvai igen véres verekedésben sebbe esett Orosz hertzeg *Bagratiön* meg hólt, az ő osztály seregének kormányozása *Tormasow* General-Lajtinantra bízott. — A' Polotzki véres

kedésben egy nagy reménységű ifjú vitéztől, úgy mint *Casabianca* Oberstertől fosztatott meg a' Frantzia Császári Ármádia, a' ki a' maga 11 ik gyalog regimentje előtt az ellenséggel viaskodván virágzó ifjúságának 26-dik esztendejében agyon lövetett. Gr. *Casabianca* Generál és Senátor fia volt. — Az ágyú golyóbis az ifjak és vének, a' köz rendű és nagy házból származott katonák közt semmi különbséget nem szokott tenni.

Orosz Birodalom.

A' Fr. győzedelmes hadi seregeknek Moskau városában való bemenetelek előtt harmad nappal azt végzették el az oda való lakosok egymás közt, hogy az Orosz ármádia egy része fő vezérének, hertzeg *Wittgenstein* Generál Lajtinántnak 200 ezer rubelt ajándékozzanak egy arany edénykébe bészárva. Ezek a' szerentsétlen lakosok (így szól felőlők a' *Journal de l' Empire* nevű Párisi közönséges újság leveleknek szerzője) midőn ezt végzették volna, ingyen sem gondolkoztak arról hogy abban a' szempillantatban, mellyben ők ily nagy lelkűséggel és hazafiúi buzgósággal viseltetnek a' haza védelmezőihez, ugyan akkor azon város kormányozója Gróf *Rastopsin* azokat az égető fáklyákat, mellyekkel minden vagyonait és jószágokat meg emésztette, veszedelmekre elkészítette.

A' Moskaui 26-ik Septemberi magános tudósítások szerint, a' Frantzia nagy ármádia ott, és azon város környékén tsendessen pihent, hanem a' Nápolyi Király és Hertzeg *Ponyatowszki* a' vezérlések alatt lévő osztály seregekkel Kaluga felé úzik az ellenséget. Az Orosz Ármádia Moskauhoz 12 vagy 15 óráni messzeségű földre

állapodott meg, olly nagy zürzavarba esvén, hogy jó formán semmihez sem foghat. — Osztyájos Lengyel Generális *Dombrowski* a' *Malachowski* Oberster brigadájával magát öszve kaptsólván Bobruysk mellett üstökbe kapott két Orosz kolonnával vagy tsapattal, és úgy megverte azokat, hogy kéntelenek vóltak Mozyr felé nyakra főre hátrálni.

Török Birodalom.

A' Konstantzinápolyi 25-ik Septemberi tudósítások szerint, egy olly ritka dolog történt a' kormányozás dolgában, melly az oda való Publikumnak figyelmetességét nagyon magára húzta, melly ebből áll. Az uralkodó Zultán a' Divánnak híre 's megegyezése nélkül *Ahmed* Basa nagy vezért méltóságos hivataljától megfosztván *Brusába* számkivetésbe küldötte, minden kintsétől és jószágától megfosztotta, és ezen változásról tsak akkor tudósította a' Divánt, mikor *Chursid Ahmed* Basának nagy vezérségre lett emeltetéséről annak hírt adatott. Mivel az illy dolog a' Fényes Portánál szokatlan, nagy érzékenységet szerzett a' Divánnak tagjaiban.

Tsak hamar a' Nagy Vezérnek számkivetésbe való küldetése után a' Kajmakám *Schakir Ahmed Basát* is hasonló szerentsétlenség követte, és ő is Stankoiba küldetett számkivetésbe, azon különbséggel, hogy az ő sok jószágai nékie ugyan meghagyattak, de a' Csász. palótában lévő kvártélyának igen költséges és betses bútorjai az ő utánna következő Kajmakánnak *Rusdi Sulajman Basának* hagyattak. Ez az új Kajmakám minden szerentséjét az új nagy Vezirnek köszönheti, kinek maga eránt való jó akaratját az

által nyerte meg, hogy ő a Nissai Armádiánál a Proviáninak, vagy tábori cseségnek fő gondviselője lévén, híven és szorgalmatosan folytatta azon hivatalját, és különkülönféle nagy hivatalokat viselt ember. A mely napon az ő előtte való Kajmakám számkivetésbe küldetett, ugyan akkor Konstántzinápolyba hívattatván, a Díván gyűlésébe vezetett, és a Nagy Vezér 's több Ministerek jelenlétekben hivataljába béiktattatott, és az uralkodó Sultánnak ez iránt kiadott *Hatti-Serifje*, az az, titkos parantsolatja elolvastatott. (Litterae manu Imperatoris Turcici consignatae). Az illy titkos Császári parantsolat eránt olly nagy tisztelettel viseltetnek a Muzulmannok, hogy mihelyt nékiek meg mutattatik, azt meg isókkollyák, és készebbek meg halni, mint sem annak foglatja ellenleg kissebbet is szólni vagy mivelni. Illyen Katti Serifet szokott a Török Császár azokhoz a ministerekhez küldeni, a kiket meg akar fojtatni. — Ebben a Császári parantsolatban a számkivetésben küldetett Kajmakám avval vádoltatik, hogy a fő városnak táplálására szükséges eledelnek megszerzésében restelkedett, melly miatt zúgolódni is kezdett a nép; hogy a maga udvari tselédit és barátit más érdemesebb Státus szolgálóknak károkra meg gazdagította.

Olasz Ország.

Arról a híres, de szerentsétlen Aeronautáról, avagy levegőben való hajós mesterről Gróf *Zambeccari Ferentzről*, a ki a múlt Septemberben leg utolsó próbát tett Bolognában, következő jegyzést olvasunk a külföldi közönséges újság levelekben. Ennek édes atya Gróf *Zambeccari János*, Spanyolország és Nápoly Országai Követ volt a Pármái Hercegi Udvarnál, és első ifjúságában is nagy kalandóságot mutatott a Mathe-sisnek tanulására, egy szerszám vakmerő volt. Életének 20-ik esztendőjében a Spanyol hajóse-
regeknél fregattlajtmánus lett, és az Algiriai haramja társaság birtokában lévő *Oran* városá-

nak megszállásakor magát nagyon megkülönböztette. Hanem ama híres Frantzia Filozofusnak *Raynal*nak írásait szorgalmatosan olvasván a' fregatta Káplánjával öszve vészett, a' ki őtet az Inquisitioval fenyegetvén, el-szökött, Párisba ment, de ott sem volt bátorságban, és a' Spanyol Követnek javaslásából, a' ki az ő talentomit nagyon betsülte, onnan Londonbament, és ott egy Anglus Admirállal megismerkedvén, annak társaságában Pétersburgba utazott, s ott a' híres *Potemkin* Orosz Feldnarsaltól ismét fregát hadnagynak tétetett az Orosz szolgálatban. A' Törökök ellen való háborúnak egyik expedíziójában Török rabságra esvén Konstantinápolyba küldetett, és ott sok esztendő telt el a' tömlőtzbén.

Ezen fogsága alatt gondolta ki a' levegőben úszó hajóak egyarányúságáról való teoriáját, és azokat a' megjobbításokat, mellyeket abban tenni igyekezett vala. — Végtere a' Spanyol Kir. Udvar maga közbevetésére a' fogságból kiszabadult, és a' Király hozzá való Kegyelmességének személyes meg köszönésére Madridba ment, onnan hazájába Bolognába, a' hol megházasodván három gyermeket nemzett. A' maga levegős hajójával Istriában tett leg első próbát, 1803-ik esztendőben, de mingyárt akkor nagy szerentsélességgel, mivel hajójával egyúttal tengerbe esvén, sokáig küszködött a' tenger habjaival, s a' bal keze megfagyott; 1804-ikben második és szerentses próbát tett, és az ő teoriája sok tudós embereknek megtettzett. De ő evvel sem elégedett meg, hanem 1805-ikben ide Bétsbe jött, s itt kívánt hajójával harmadik próbát tenni, de az akkori háború, és az erre nézve itt tételt bátorságra tételző intézetek miatt kéntelen volt Olasz Országba visszamenni. — Ezen idő pontjától fogva meg nem szűnt új próbához készülni, mellyet végtere a' múlt hólnapban életével fizetett meg.